

Vasile George Puiu
Prezentarea unui set de cărți
Autor Ștefan DINCESCU

Anul 2011 a adus, în „piața” băcăuană de carte, antologia de autor „Metaforă tăiată la gât”, semnată de Ștefan Dincescu și publicată la Editura Amphion. După ce a debutat editorial în antologia „Prier” (Editura Cartea Românească, 1988), Ștefan Dincescu a tipărit volumele de versuri: „Turnir cu Demostene” (Editura Eminescu, 1991); „Viață în pielea goală” (Editura Plumb, 1993); „Lancea lui Ahile” (Editura Amphion, 2002); „Cel de pe urmă Laocoon” (Editura Amphion, 2003); „Ultimele rubaiate ale lui Omar Khayyām în traducere imaginară de Ștefan Dincescu” (Editura Amphion, 2004); „Jeșirea din cetate” (Editura Amphion, 2005); „Decesul trompetei” (Editura Amphion, 2005); „Fiu al Maicii Lot” (Editura Amphion, 2005); „Pandaliile fericitului Iov” (Editura Amphion, 2006); „Se spânzură condeiu!” (Editura Amphion, 2007); „Clóțele Șeherezadei” (Editura Amphion, 2009); „Fiii alambicului” (Editura Amphion, 2009); „Jelind mălinii viscolii. Serghei Esenin. Traducere imaginară” (Editura Amphion, 2010); „Adio, Mister Bashô!” (Editura Amphion, 2010). Să facem o precizare necesară. „Lancea lui Ahile”, „Jeșirea din cetate”, „Pandaliile fericitului Iov” și „Clóțele Șeherezadei” sunt tot antologii de autor, fapt care deconspiră o căutare de sine obsesivă, specifică acestui scriitor. Cine are răbdarea lecturii integrale va observa că „părintele” acestor antologii – absorbit de imaginea pe care i-o livrează destinatarului, adică „fățarnicului frate” al lui Charles Baudelaire – acționează în trei direcții. El, Ștefan Dincescu, elimină unele poezii și adaugă altele în funcție de recente sale apariții editoriale, operează modificări la nivelul unor structuri lirice, dar și extinde sfera referințelor critice prin articole inedite, care, grație procesul receptării creației sale, i-au parvenit recent.

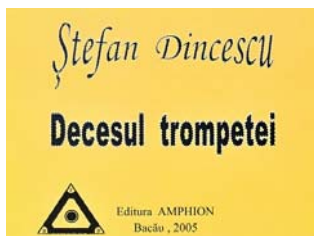

De unde provine titlul acestei antologii de autor („Metaforă tăiată la gât”)? Din cartea „Viață în pielea goală” (1993), în care o poezie, cea dintâi, se intitulează astfel; o variantă a ei am descoperit-o mai târziu, în 2009, în „Clóțele Șeherezadei”, la pagina 59: „Aș fi putut să fiu / privighetoare fășnind / dintr-un cântec într-altul. // Aș fi vrut să fiu / soare pârguind îngerii, / sângerii, saltul. // Veacul mi-a decis / să rămân doar atât: / vădană metaforă tăiată la gât!” Același titlu („Metaforă tăiată la gât”) l-a utilizat, după 1993, profesorul, criticul și istoricul literar Dumitru Micu (vezi „Literatorul”, nr. 2, 1994), când a scris despre „Viață în pielea goală”, cel de-al doilea volum al lui Ștefan Dincescu.

Antologia „Metaforă tăiată la gât” se organizează în microstructuri lirice, toate provocatoare prin substanță și prin formă, dar și prin titluri metaforice: „La umbra ștreangului în floare” (din „Prier”); „La țâța Clitemnestrelor petreci” (din „Turnir cu Demostene”); „Să vină Ioan Botezătorul!” (din „Turnir cu Demostene”); „Lancea lui Ahile” (din „Viață în pielea goală”); „Coiful în cap, lancea în mână!” (din „Cel de pe urmă Laocoon”); „Rubaiatele lui Khayyām Dincescu” (din „Ultimele rubaiate ale lui Omar Khayyām în traducere imaginară de Ștefan Dincescu”); „Ahile ațipise” (din „Decesul trompetei”); „Fie-vă milă, privighetori!” (din „Fiu al Maicii Lot”); „La rișcă, Doamne, m-am jucat!” (din „Se spânzură condeii!”); „Nu Dumnezeu, ci Dracul se uită prin ferești!” (din „Se spânzură condeii!”); „V-ați damblagit viitorul” (din „Fiii alambicului”); „Rupt de căteua poezie” (din „Jelind mălinii viscolii. Serghei Esenin. Traducere imaginară”); „Mucles, frate!” (din „Adio, Mister Bashô!”). „Metaforă tăiată la gât”, după cum ne așteptam, „se închide”, dintr-o irepresibilă nevoie de iluminare a figurii spiritului său creator, prin „Referințe critice”. Aici, în spațiul referințelor critice, te întâmpină „condeie” indeniabile ale literaturii noastre. Din „Referințe critice” extragem trei fragmente, fiindcă în „oglinzile” lor semnatarii proiectează – și precis, și elocvent – „chipul” insurgenței literare, al dramei poetului și a poeziei sale: „Având sentimentul de a se fi născut într-un veac idiot, într-un veac jumătate porc, jumătate câine, poetul se regăsește în jălbarul Iov și, lăsându-se cuprins de pandaliile năpăstuitului biblic, vede pretutindeni orori, hidoșenii, monstruoșități, manifestări ale răului. Ale unui rău nu doar social, ci ontologic, chiar metafizic. Asemenea expresioniștilor, autorul «Pandaliilor fericitului Iov» semnaleză ubicuitatea manifestărilor desacralizării totale.” (Dumitru Micu, 2006); „Masca proteică și tragică a poetului ascunde strigătul ființei istovite de a lua mereu alt chip, de a se manifesta într-o succesiune de personaje iluzorii, substituindu-se de fiecare dată omului capabil să renască din propria-i cenușă. Cu nostalgia și paradoxul Iov, preferința poetului se îndreaptă spre poema satirico-meditativă, spre elegia livrescă, distinsă, cu metafora tăiată la gât, spre un discurs liric de o densitate ideatică și simbolică inconfundabilă, în care cititorul avizat citește semnele veacurilor, potrivit expresiei evanghelice, adică semnele precursorare ale sfârșitului unei lumi ce nu poate fi vreodată altceva decât sfârșitul unei iluzii.” (Petre Isachi, 2006); „În Bacău – orașul adoptiv al acestui oltean năruș și abrupt, care este Ștefan Dincescu – ar fi, cred, imposibil ca printre cei ce mai citesc poezie să se afle cineva care să nu se fi speriat de limbajul frust și de spontaneitatea versurilor lui: ele scuipă flăcări și împrăștie fecale peste alcătuirea ipocrită a lumii noastre. Cu apucături și gesturi pandurești, Ștefan Dincescu are darul concretizării brutale și tăria de a spune lucrurilor pe nume cu o naturalețe pe care, de regulă, poezia o evită, iar interpreții ei o detestă. Nu ți-e ușor, citindu-i poeziile, să rezști asaltului neostenit de cuvinte vechi și de mult uitate, smulse din somnul lor și readuse la suprafață din cotloanele graiurilor oltenești și nu numai, din limba veche bisericească și din cea

cronicărească” (Eugen Negrici, 2010).

În vreme ce pericolul prostituării generale a imaginației creatoare îl oripilează („Cică niște găinari, / pațachine, sangvinari / strecurau, rânjind, prin sită / fantezia fleșcăită, / preparând din armăsar / alifii de buzunar, / să se ungă-ntre picioare / proletare domnișoare.” – „Drogherie”), iar sentimentul permanentizării stării de anonim și al jertfirii ființei indocile îl ipostaziază prometeic („Poetul învârtește la manivelă / să demareze miracolul îngrășat cu surogate. / Ai să mori, fărădecreierule, ai să plesnești / sub roțile crimei teleghidate! // Până la gât anonimatul mă încape / și epoca asta, negreșit, va sări din țâțâni. / Niciodată nu voi ajunge, niciodată, / prâsnel zapciilor stăpâni!” – „Fărădecreierule”), Ștefan Dinescu, solitar „arzând” în divorțul cu Lumea, și-a asumat, și-a perfecționat strategia camuflării violenței asediului poetic prin frecvența repliere în cultural: „Să nu adorm! Să nu sting lampa! / Calhas jupoaiie țapul cherchelit. Ulise fierbe zgură. Epeios surăde. În covălii cu foiul aurit / se roagă Agamemnon în costum de găde. / Să nu / adorm! Să nu sting lampa! // Să nu adorm! Să nu sting lampa! / Treziți-vă, cotarle, chișorani, / că păduchează între voi / Ulise cu tarafuri de golani / să colecteze piei pentru cimpoi. / Treziți-vă! Ignatul este-n toi. / Să nu adorm! Să nu sting lampa!” („Veghe”)

După ce examinăm vigilent acest „edificiu verbal”, această „metaforă tăiată la gât”, concluzionăm că vocea poetului Ștefan Dinescu s-a construit îndârjit în vremuri strâmbe, sufocante, literar caricaturizate apăsate („Veacule, dragule, ești șic! / Ai învățat să tragi din buric. / Nălbarii-ți cârpiră șezutul. / Ai exersat marxismul, barbutul. // Te căpțușiră anagnoștii, / șperțarii, vampele și proștii. / Vai, fantezia ți-a chelit un pic! / Veacule, dragule, ești șic!” – „Veac”), între cei doi poli, primul fiind al infatigabilei răzvrătiri sociale, iar al doilea fiind al izbânzii poetice târzii, sângerânde, ambii fiind marcați ostentativ de către „Io, Ștefan Dinescu, domn peste anonim” (din „Turnul cel mai strâmt”): „Mă simt pătat, trădat și asediat / din toate părțile. / N-am să capitulez niciodată! / N-am să trăiesc, picotind, cu limba rețezată! // Despre acest război / cine va scrijeli, Doamne, o strofă, un rând? / Uneori mă trezesc plângând, alteori – tremurând, / cu bestii lingându-mi joarda spinării, / gâtul plăpând. // N-am să capitulez niciodată, / deși mi-au prădat cărțile, pirogile și hărțile! / Chiar dacă lacom sunt trădat, / pângărit și asediat din toate părțile, / n-am să capitulez niciodată!” („Din toate părțile”); „Drujba retează gâtul subțire, / mâna zidind cu fum și angoase. / Apophis zâmbește. Otravă-n potire. / Din fir de mătase orbul mă coase. // Caut o lampă. Un gemăn. O carte. / Mă iscălesc pe ficiații leoaicei flămânde. / Am învins o cetate cu mințile sparte / și zeități amare și hâde.” („Cetate”). În finalul acestei lapidare prezentări a „Metaforei tăiate la gât”, să recitim: „Vă osândesc cu limbă de moarte pe toți / să nu uitați niciodată / că-ntr-un veac jumătate porc, jumătate câine / am scris, gemând, cu inima agățată / de-o coajă de pâine” („Pe toți”).

